

Tonga

**LAO (FAKATONUTONU) KI HE LAO 'O E
KONISITUTONE 'O TONGA 2010**

LAO (FAKATONUTONU) KI HE LAO 'O E KONISITUTONE 'O TONGA 2010

Lao Fika 14 'o e 2010

KO E KO E LAO KE FAKATONUTONU 'A E LAO KI HE KONISITUTONE 'O TONGA

‘OKU TU’UTU’UNI ‘e he Tu’i mo e Fale Alea ‘o Tonga ‘i he Fakataha Alea ‘o e Pule’anga ‘o pehe:

1 Hingoa nounou

- (1) ‘E ui ‘a e Lao ni ko e Lao (Fakatonutonu) 'o e Konisitutone 2010.
- (2) ‘Oku ui ‘i he Lao ni ‘a e Lao ki he Konisitutone ‘o Tonga, ‘i hono fakatonutonu, ko e “Konisitutone”.

2 Fakatonutonu ‘o e Kupu 60 – Kau Fakafofonga

‘Oku tamate’i ‘a e kupu 60 ‘o e Konisitutone pea ‘oku fetongi’aki ‘a e –

“60 Kau Fakafofonga

‘E fili ‘e he kau nopele ‘o e Pule’anga mei he kau nopele ha toko hiva ko e kau fakafofonga nopele pea ‘e fili ‘e he kakai ‘oku ‘ata fakalao ha toko hongofulu ma fitu ko e kau fakafofonga kakai. ‘E ‘i he Fale Alea ke tu’utu’uni ‘a e ngaahi ngatangata’anga ‘o e ngaahi vahefonua fili ki hono fili ‘o e kau fakafofonga nopele pea kuo pau ke fokotu’u ha Komisoni tau’ataina ke tu’utu’uni ‘a e ngaahi ngatangata’anga ‘o e ngaahi vahenga fili ki hono fili ‘o e kau fakafofonga kakai.

Ka kuopau ko e ngaahi ngatangata'anga 'o e ngaahi vahenga fili ki he fili lahi 'o e 2010 kuopau 'e makatu'unga ia 'i he ngaahi fokotu'u mei he Komisoni Faka-Tu'i ki he Ngaahi Ngatangata'anga 'o e Vahenga Fili 'a ia 'e tali 'e he Fale Alea.”.

3 Fakatonutonu 'o e kupu 64 – Ngaahi mafai 'o e kau fili

'Oku tamate'i 'a e kupu 64 'o e Konisitutone kae fetongi'aki eni —

“64 Ngaahi Mafai 'o e kau fili

Ko e taha Tonga kotoa pe kuo kakato hono ta'u uofulu ma taha pe lahi ange 'oku 'ikai ko ha nopele, 'oku 'ikai faha pe vale pea 'oku 'ikai fakatapui ia 'e hono uofulu ma tolu 'o e kupu, kapau kuo lesisita ko ha taha fili, 'oku pau ke ngofua ke ne kau 'i he fili 'o e kau fakafofonga 'o e kakai ki he Fale Alea, pea 'i he 'aho kuo tu'utu'uni ke fai ai 'a e fili kuo pau ke faka'ata ia mei hano faka'ilo koe'uhi ko ha mo'ua .

Ko ha taha 'oku 'ikai nofo 'i Tonga 'a ia 'oku ngofua ke hoko ko e taha fili 'e ngofua ke fili 'i ha fili 'o kapau pe 'oku 'osi lesisita ko e taha fili pea 'oku lolotonga 'i Tonga ki he fili.”.

4 Fakatonutonu 'o e kupu 65 – Ngaahi Mafai 'o e kau fakafofonga

'Oku tamate'i 'a e kupu 65 'o e Konisitutone pea fetongi'aki 'a e —

“65 Mafai 'o e Kau Fakafofonga

'E fai 'a e fili 'o e kau fakafofonga 'o e kakai 'aki 'a e paloti pea 'ilonga ha taha kuo fakangofua ke fili 'e ngofua ke fokotu'u ia ko e kanititeiti pea ke fili ia ko e fakafofonga ma'ae vahenga fili 'a ia kuo lesisita ki ai, kae kehe kuo pau he 'ikai fili ha taha 'a ia kuo fai ki ai ha tu'utu'uni 'i ha Fakamaau'anga 'i he Pule'anga ke totongi ha pa'anga kuo tuhu'i pau 'a ia ko hono kotoa pe konga 'o ia 'oku te'eki ke totongi pe kuo tu'utu'uni ke totongi fakakongokonga 'a e kotoa pe ha konga 'o e pa'anga 'oku te'eki ke totongi fakakongokonga ko ia 'i he 'aho 'oku 'oatu ai 'e he tokotaha ko ia 'ene pepa fili ki he 'Ofisa Faifili:

Ka kuopau ko ha taha 'oku 'ikai nofo 'i Tonga 'a ia 'oku ngofua ke hoko ko e taha fili 'e 'i ai pe 'ene mafai ke hoko ko ha kanititeiti kapau 'oku ne 'i Tonga 'i ha vaha'a taimi ko e mahina 'e tolu 'i loto 'i he mahina 'e ono kimu'a 'i he fili felave'i koia.”.

Na'e tali 'e he Fale Alea 'i he 'aho 20 ni 'o 'Epeleli 2010.